10/04/2024

Μητροπολίτης Κισάμου: Η… «σκλαβιά» της ελευθερίας;

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Κισάμου και Σελίνου

Ο Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου κ. Αμφιλόχιος με κείμενό του αναφέρεται στη φωτογράφιση ηθοποιών σαν «Ιησούς», «Παναγία» και «Απόστολος Θωμάς» για τις ανάγκες ενός περιοδικού. “Γιατί, κατά κανόνα, επιλέγεται η περίοδος αυτή, πριν από το Πάσχα των Ορθοδόξων, η «καλλιτεχνική δημιουργία» έργων που αγγίζουν τα όρια της προσβολής και του μη σεβασμού των δικαιωμάτων των άλλων; δηλ. των πιστών; των Ορθοδόξων; Μόνο την συγκεκριμένη αυτή περίοδο του έτους εμπνέονται οι δημιουργοί τους;”, αναρωτιέται ο Σεβασμιώτατος.

Ολοκληρώνοντας τον προβληματισμό του, ο Σεβασμιώτατος παραθέτει τα

προφητικά, όπως θεωρεί, λόγια του μακαριστού, μεγάλου πνευματικού ανδρός, Επισκόπου Ερζεγοβίνης, Αθανάσιου Γιέφτιτς: «**Η ελευθερία κοστίζει αλλά περιορίζεται με αγάπη και η αγάπη εάν δεν έχει ελευθερία μπορεί να γίνει τυραννία, καθώς η ελευθερία είναι ευθύνη και αυτοπεριορισμός».**

Παρακάτω ολόκληρο το κείμενο:

«Συμβολική» ονόμασαν φωτογράφιση σε περιοδικό όπου στο εξώφυλλο του ηθοποιός φωτογραφίζεται ως «Ιησούς», με ακάνθινο στεφάνι και αίματα στο πρόσωπο, στα δε περιεχόμενα του γυναίκα ηθοποιός αναπαριστά την «Παναγία» και άλλος ηθοποιός-βουλευτής κόμματος-, που δηλώνει **άθεος**, φωτογραφίζεται ως ο «Απόστολος Θωμάς»! Καθώς ηθοποιοί οι πρωταγωνιστές, ας μιλήσουμε με όρους θεατρικούς.

Σκηνή 1η. Βρισκόμαστε στη μέση της Μεγάλης Τεσσαρακοστής όπου ο Ορθόδοξος Χριστιανικός κόσμος, τουλάχιστον όσοι αισθάνονται την βαθύτερη – εσωτερική ανάγκη, αγωνίζονται, πνευματικώ τω τρόπω, να βιώσουν την περίοδο αυτή ως ευκαιρία προετοιμασίας για τα πανίερα γεγονότα της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδας, με κορύφωση τα Σεπτά Πάθη του Κυρίου μας Ιησού: την Σταύρωση, την ταφή Του και την Αγία Του Ανάσταση. Με την **προσευχή τους, την εγκράτεια τους, την μετάνοια τους, την νηστεία τους, την άσκηση τους,** την **συμμετοχή** τους στον λειτουργικό πλούτο των ημερών, δηλ. με τον πνευματικό τους αγώνα υπέρβασης των ανθρωπίνων που αλυσοδένουν και εγκλωβίζουν, παγιδεύουν την ψυχή.

Σκηνή 2η. Την ίδια αυτή περίοδο, τυχαίο άραγε; εξώφυλλο περιοδικού εικονίζεται με ηθοποιό, ο οποίος όπως ο ίδιος δηλώνει: «του πρότειναν να κάνει τον Ιησού», θεωρώντας το «ένα πολύ ωραίο κόνσεπτ». Η φωτογραφία συμπληρώνεται με ένα ακάνθινο στεφάνι και αίματα να τρέχουν στο πρόσωπο του. Στα περιεχόμενα του περιοδικού γυναίκα ηθοποιός φωτογραφίζεται ως «Παναγία», δηλώνοντας πως γι΄ αυτήν «είναι μοναδική εμπειρία να ενσαρκώνει την Παναγία», άλλος δε ηθοποιός-βουλευτής κόμματος-, που δηλώνει άθεος, φωτογραφίζεται ως τον «Απόστολο Θωμά»!

Σκηνή 3η. Δηλώσεις εμπλεκομένων (άνευ σχολίων): «Στην φωτογράφιση χρησιμοποιείται ο Ιησούς και η Παναγία και η φωτογράφιση έχει ιστορικό και θρησκευτικό περιεχόμενο». «Έχει να αναδείξει την ανθρώπινη αγωνία και την απόγνωση που ζει ένας σύγχρονος άνθρωπος σήμερα». «Η φωτογράφιση αναζητά την Θεϊκή συμπαράσταση. Τόσο ανάγκη έχει ο άνθρωπος την Θεϊκή συμπαράσταση λίγο πριν από το Πάσχα». «Η απουσία μαλλιών (του 'Ιησού') ενισχύει το αίσθημα της γυμνότητας και της ευπάθειας, ενώ η εικόνα του 'Ιησού' υποδεικνύει την

ανάγκη για πνευματική ηγεσία και ηθική καθοδήγηση σε μια κοινωνία που αντιμετωπίζει προβλήματα ανθρώπινων δικαιωμάτων, βίας και αδικίας». «Η φωτογράφιση αυτή δεν είναι κάτι που προσβάλλει τη θρησκεία. Ίσα-ίσα θεωρώ ότι την υμνεί».

Σκηνή 4η. Ερωτήσεις: **α**) Υπάρχουν όρια στην τέχνη; Το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερία της τέχνης, η απάντηση. «..Η τέχνη είναι ελεύθερη, η δε ανάπτυξη και προαγωγή αυτής αποτελεί υποχρέωση του κράτους». (Άρθρο 16, παρ. 1.). **β)** Αυτό σημαίνει ότι η ελευθερία της τέχνης είναι και απεριόριστη; Φυσικά και όχι, η άποψη μας. Ο σεβασμός των δικαιωμάτων των άλλων είναι ο μοναδικός φραγμός που θα πρέπει να τίθεται, η απάντηση. **γ**) Πως ορίζονται τα όρια για το πότε προσβάλλεται η προσωπικότητα ή το δικαίωμα του άλλου από μια καλλιτεχνική έκφραση, καθώς ο νόμος δεν θέτει συμπαγή όρια; «Η τέχνη είναι επιφορτισμένη με μία κοινωνική αποστολή, την πολιτιστική ανάπτυξη του κόσμου», θα πει ο Πικάσο. Συνεπώς, εφ΄ όσον αποστολή της τέχνης είναι η παραγωγή – προαγωγή του πολιτισμού, τότε ότι άλλο δεν εκπληρώνει την «κοινωνική» αυτή «αποστολή», όπως την ονομάζει ο Πικάσο, και αντίκειται στον σεβασμό των δικαιωμάτων των άλλων, όσο αυτό ασυδοτεί, τόσο δεν προάγει και δεν παράγει πολιτισμό, άρα ούτε τέχνη, η απάντηση. **δ**) Τι λογίζεται ως τέχνη και τι όχι; «Στη σύγχρονη εποχή», θα πει ο Ν. Ανδρουλάκης, (Άσεμνο και ποινή σήμερα. Ταυτόχρονα μια συμβολή στο πρόβλημα της ποινικής κύρωσης ηθικών επιταγών, 1983), «πλάι στο ωραίο, στο εύμορφο, έχουν ανοιχτά εισβάλει στον χώρο της τέχνης το άσκημο, το δύσμορφο, ή, έστω (ιδίως αυτό), το άμορφο, και διεκδικούν διακαιώματα πάνω στην καλλιτεχνική δημιουργία». Είναι προφανές ότι στο πλαίσιο μιας πλουραλιστικής και πολύ-πολιτισμικής κοινωνίας και πραγματικότητας τα όρια του τι λογίζεται ως τέχνη και τι όχι, χρειάζεται να νοούνται ευρύτερα. Όταν όμως το «άσκημο», το «δύσμοφρο» και το «άμορφο» διεκδικούν δικαιώματα «πάνω στην καλλιτεχνική δημιουργία», τότε το μέτρο και το όριο είναι αναγκαίο και απαραίτητο, η απάντηση.

Εξερχόμενοι από το πλαίσιο των θεατρικών όρων, θέτουμε και άλλα ερωτήματα που, οι πάσης φύσεως υπαίτιοι-εμπλεκόμενοι χρειάζεται, πιστεύουμε, να απαντήσουν, η να τους προβληματίσουν όπως: **1.** Γιατί, κατά κανόνα, επιλέγεται η περίοδος αυτή, πριν από το Πάσχα των Ορθοδόξων, η «καλλιτεχνική δημιουργία» έργων που αγγίζουν τα όρια της προσβολής και του μη σεβασμού των δικαιωμάτων των άλλων; δηλ. των πιστών; των Ορθοδόξων; Μόνο την συγκεκριμένη αυτή περίοδο του έτους εμπνέονται οι δημιουργοί τους; **2.** Γιατί, επίσης κατά κανόνα, τα δημιουργήματα αυτά έχουν σχέση και αναφορά, εμπνέονται δηλαδή, από όσα πληγώνουν ευαίσθητες χορδές της ψυχοσύνθεσης όσων η ψυχή και η ζωή τους έχουν σχέση με πίστη και Χριστό; **3.** Γιατί οι

δημιουργοί τέτοιων καλλιτεχνημάτων δεν εμπνέονται από ένα σωρό άλλες πραγματικότητες της ζωής, αλλά θεωρούν ότι «σε μια κοινωνία που αντιμετωπίζει προβλήματα ανθρώπινων δικαιωμάτων, βίας και αδικίας», όπως οι ίδιοι δηλώνουν ως κίνητρο δημιουργίας των καλλιτεχημάτων τους αυτών, εκείνοι απαντούν στα προβλήματα «ανθρωπίνων δικαιωμάτων», μη σεβόμενοι οι ίδιοι δικαιώματα άλλων; **4.** Σε ένα κείμενο του για την τέχνη ο Οδυσσέας Ελύτης χαρακτηρίζει την τέχνη ως εξής: «Αυτή που αναλαμβάνει να μιλήσει στον άνθρωπο για τους πόθους, τις ελπίδες, τα όνειρά του....». Για ποιούς πόθους, ποιά όνειρα και ποιές ελπίδες μπορεί να μιλήσει στον άνθρωπο ένα καλλιτεχνικό δημιούργημα, όταν αυτό προσβάλλει την προσωπικότητα του άλλου και δεν σέβεται τα δικαιώματα του; ακόμα και αν δεν είναι από πρόθεση, όπως δηλώνουν οι δημιουργοί του; **5**. Εάν «όποιος διακόπτει την ελευθερία της τέχνης, τότε περνάμε σε πολύ σκοτεινές εποχές», ως δηλώνει άμεσα εμπλεκόμενος του καλλιτεχνικού αυτού δημιουργήματος, τότε: «όποιος δεν σέβεται τα δικαιώματα και προσβάλλει την προσωπικότητα του άλλου, σε τι είδους εποχές οδηγεί την κοινωνία»;;

Κατακλείω, το φτωχό αυτό προβληματισμό, πρόθεση του οποίου σαφώς και δεν είναι η στοχοποίηση προσώπων και δημιουργημάτων, το αντίθετο μάλλον, κατακλείω με τα, προφητικά θεωρούμε, λόγια του μακαριστού, μεγάλου πνευματικού ανδρός, Επισκόπου Ερζεγοβίνης, ΑΘανάσιου Γιέφτιτς: «Η ελευθερία κοστίζει αλλά περιορίζεται με αγάπη και η αγάπη εάν δεν έχει ελευθερία μπορεί να γίνει τυραννία, καθώς η ελευθερία είναι ευθύνη και αυτοπεριορισμός».

Μητροπολίτης
Κισάμου και Σελίνου
Αμφιλόχιος